

8. Bevuild vruchtwater

Een antwoord op Dick Hillenius (Hollands Maandblad 13(1971)288)

P.J. Schroevers

Wij mensen kunnen heel wat. We bewegen ons met grote snelheid over de aarde en door de lucht. We communiceren draadloos over de hele wereld met elkaar. We gaan naar de maan. We beheersen de aarde, het luchtruim, het heelal.

Wij mensen willen meer. Wij willen de natuur naar onze hand schikken. Een aarde, in miljoenen jaren gemaakt, stapje voor stapje, willen we in enkele jaren veranderen ter wille van iets dat we zelf niet goed genoeg weten. We beheersen veel maar we zijn één ding vergeten te beheersen: onszelf.

En om onszelf wijs te maken dat het goed is, zeggen we: we beheersen de aarde, het luchtruim, het heelal. Maar we beheersen niets, niet eens onszelf. We vervuilen de wereld ter wille van een ideaal dat nooit bereikt kan worden.

Als onze economie ons dwingt het vruchtwater van onze moeders te vervuilen, dan vervuilen we het.

U niet natuurlijk, maar die burens van u. Hoewel u bent er druk mee bezig, het vruchtwater te vervuilen van de miljoenen kinderen die nog geboren moeten worden. U zou het liever niet doen. Maar de omstandigheden, nietwaar

Sinds 1944 strooien we DDT, jarenlang praktisch ongestoord, ondanks waarschuwingen van deskundigen zoals Rachel Carson⁸³. Nu zit het overal: in de oceaan, in het poolijs, in de moedermelk en in het vruchtwater.

Laten wij dan het voorbeeld geven: geen spuitbus meer in huis. Maar jawel, het kwik blijft, het lood, gifstoffen in verf en plastic. En uw buurman blijft het gebruiken. Dus moet u ook doorgaan. U zou het liever niet doen. Maar de omstandigheden, nietwaar

⁸³Auteur van het beroemde boek 'Silent spring' uit 1962; zie nl.wikipedia.org/wiki/Rachel_Carson

Het vruchtwater van onze moeders is vervuild. En onze economie heeft het noodzakelijk gemaakt. En wist u dat. En ú slikt dat. U doet er zelfs aan mee. Waarom?

Niemand heeft het gewild. Niemand weet het ook voorzien. Wat wisten wij van DDT in 1944? Het hielp voor het doel waarvoor het was uitgevonden: wat wilden we nog meer? Nú zitten we ermee.

Wat zal het op onze kindskinderen voor effect hebben? We weten het niet want zo'n generatie bestaat nog niet. Misschien loopt het goed af, dan hebben we geluk gehad. Maar erg logisch is zo'n beleid niet.

Wij mensen kunnen heel wat. We kunnen kennelijk niet genoeg. Wij kunnen bijvoorbeeld niet de consequenties overzien van de dingen die we niet weten. We kunnen ook niet terug als die consequenties zich aandienen. Als de zeehond in de Waddenzee is uitgestorven⁸⁴, kunnen we hem niet meer terugbrengen. Het vergif dat er de oorzaak van is en dat meer ongeluk zal aanrichten, kunnen we er niet uithalen. Daarom kan de techniek nooit de problemen oplossen waarvoor we nu staan.

Daarom ook zal de vraag: "*Wat is een goed milieu ons waard?*" nooit te beantwoorden zijn. Van een milieu dat alléén maar slechter kan worden, is de waarde alleen maar aan te geven door in termen van leven en dood te denken. Het milieu is door technologie nooit beter, alleen maar slechter geworden. Dat zal ook in de toekomst zo blijven als de technoloog het beleid blijft bepalen, in plaats van de mens te helpen.

Wat kan een zuiveringsinstallatie? Een deel van de organische stof die in het rioolwater zit, afbreken en verwijderen. Meer niet. De bouwstenen hiervan blijven echter. De algen in het water maken daar weer evenveel organische stof van als eerst was afgebroken. De winst is dus maar tijdelijk. Die bouwstenen zouden eruit gehaald kunnen worden. Maar dat kost geld. Zoveel dat we daar de eerste negentien jaar nog niet aan hoeven te denken.

Verder kan een zuiveringsinstallatie niet doen wat hem niet is opgedragen: geen onafbreekbare stoffen zoals kwik, lood en arsenicum onschadelijk maken. Het is mooi dat ze er zijn, dat zeker. Maar het milieu kost werkelijk meer. Door nú een bedrag te noemen denken wij onze toekomst af te kunnen kopen.

1.400.000.000.000.000.000 Liter water is er op de hele wereld. Dat lijkt heel wat maar het valt tegen. Waarmee wij te maken hebben, is alleen het laagje waarin de levensprocessen zich afspelen: de bovenste meters van de oceaan. Het is niet zo onuitputtelijk. Ook Nederland is minder rijk gezegend met water dan we denken. Ruikbaar water althans. Regen geeft ons allang niet meer genoeg en de Rijn geeft onvoldoende om het toekomstige waterverbruik aan te kunnen. We bouwen spaarbekkens, prachtig. Maar het mooiste en meest natuurlijke spaarbekken polderen

⁸⁴In 1988 en 2002 heeft het zeehondenvirus rond 50% van de hele zeehondenpopulatie dodelijk getroffen

we in, het IJsselmeer. En we geven concessies voor olieboringen. De Rijn die dit allemaal moet vullen, is al zo'n zorgenkind.

Waarom verbruiken we in 2000 per persoon zoveel meer water dan nu? En waarom neemt het totale verbruik zoveel sterker toe dan het huishoudelijke verbruik? Omdat het aantal producten waarmee we ons omringen, sterker gestegen zal zijn dan het waterverbruik in onze gezinnen. En beide nemen meer toe dan het aantal mensen. We gaan ervan uit dat we nog steeds niet genoeg hebben en dat de natuur onuitputtelijk is. We denken daar niet eens over na.

Nog steeds is het mogelijk om van dat vieze rivierwater drinkwater te maken. Daarvoor gebruiken we dan onze duinen. Het water wordt er door gezogen waarbij al die stoffen in het zand achterblijven. De bodemprocessen worden verstoord, de duinbegroeiing breekt af. Eens zal die niet meer kunnen bestaan. Dan is het duin dood en we kunnen er het beste beton op storten.

Om weer schoon drinkwater te krijgen moet dan weer een stukje duin worden aangesproken waarvoor dan weer hetzelfde verhaal opgaat. Op de resten kunnen we dan een autosnelweg aanleggen, aangenaam voor de toeristen die op weg zijn naar dat duin dat nog niet bedorven is. Totdat enz.

Wie vervuult er nu eigenlijk? U gooit uw rommel in het water, als u in Loosdrecht vertier zoekt. Dat mag niet. Maar fabrieken lozen een veelvoud daarvan, elektriciteitscentrales warmen het op of men dumpet de zaak in de open zee. Dat mag wel.

Uw bijdrage is maar bescheiden, daarbij vergeleken. En, mondiaal gezien, maakt het niet zo erg veel verschil of uw propje nu in de rietkraag terecht komt of op de vuilnisbelt – waarvan de resten in de rietkraag doorsijpelen. We hebben gewoon teveel rommel. Waarom zijn onze vuilnisbakken zo vol? Niet omdat we het zo graag willen maar omdat er teveel afval is. Dat wil niet zeggen dat u nu maar gewoon uw vuil in de rietkragen van Loosdrecht moet gooien. Dat is zeker niet netjes, niet aardig voor anderen. Maar met het vervuilingsprobleem heeft het alleen zijdelings wat te maken.

En dan die fabriek. Hij spuit ook zijn afval en bovendien maakt hij nog de producten waarmee u blijft zitten. Maar wat kan hij anders. Hij moet wel want ook een bedrijf moet groeien. Geen groei betekent geen bestaansmogelijkheid, faillissement, werkloosheid. En zo komt als schuldege naar voren: de productiemaatschappij waar winst zal uitmaken wat gemaakt moet worden, onafhankelijk van de vraag hoe goed dat voor ons is.

Hoeveel is een goed milieu waard? Het al meer meten zijn dan het geld, nodig voor de aanleg van een zuiveringsinstallatie, een opruimingsdienst, een spaarbekken. Waar het om gaat is niet af te kopen. Het gaat om een

verandering van de maatschappij en dat zal door ons gedaan moeten worden.

1.400.000.000.000.000.000 Liter water. Het is niet veel. Het is het vruchtwater van moeder aarde en het is vervuild. Alles wat zich daarin bevindt, kán daar niet los van staan. Zoals wij het vruchtwater vervuilen waaruit het leven op de planeet is geboren, zo vervuilen wij daarmee het vruchtwater van onze moeders. Dat doen we door onze groei-economie, door onze maatschappij, waaraan we allemaal meebouwen. Laten we dan dáár naar een oplossing gaan zoeken.